

تأثیر بحران‌های مالی بر بانکداری اسلامی

چکیده

بحران مالی ابعاد گوناگونی دارد. گاه به هجوم بانکی محدود می‌شود. گاه ممکن است به ورشکستگی بانک‌ها منجر شود. گاهی نیز به شکست حساب قیمت‌ها در بازار سرمایه معطوف می‌شود. بحران مالی در پاره‌ای اوقات به بازار واقعی سرایت می‌کند. به طوری که رکود یا کسادی بخش واقعی اقتصاد نیز می‌تواند علت موجه‌ای برای بحران در بازارهای مالی به حساب آید. بحران اخیر بین‌المللی از آمریکا و از بخش مسکن نمود پیدا کرد، لیکن خاستگاه اصلی آن را در عدم توازن تجاری در عرصه بین‌المللی باید جست و جو کرد. عدم توازن تجاری بین‌المللی نیز عمدتاً برخاسته از ویژگی منحصر به فرد دلار است. این ویژگی دنیا را به طلبکاران عمده و یک بدهکار اصلی (آمریکا) تبدیل کرد. بر این اساس خاصیت ظروف مرتبطه موجب شد تا بحران ناشی از "ضعف نظارت" و "افراط در نوآوری‌های مالی بدون نظارت و غیرضابطه‌مند"، "سیاست‌های اهرمی نامناسب"، "عدم تناسب سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها"، "تقلب"، "آثار رکودی" در آمریکا به سهولت به سایر بازارهای مالی و به دنبال آن به بازارهای واقعی سرایت کرده و کشورهای گوناگون را گرفتار خود کند. کشورهایی که با بانکداری اسلامی سرو کار دارند، بسته به فراخور خود، از بحران مالی اخیر کم‌ترین تأثیر را پذیرفتند، چرا که ماهیت بانکداری اسلامی براساس "مشارکت در سود و زیان" بنا شده است. بانکداری اسلامی که بر مبنای "مشارکت در سود و زیان" و "حضور در بازار واقعی" فعالیت می‌کند، چندان گرفتار معاملات کالی به کالی که در ابزارهای نوین مالی تبلور پیدا کرده است، نبود. بر همین اساس کم‌ترین دشواری را در بحران اخیر مالی بین‌المللی تجربه کرد. حتی این بحران فرصتی شد که کشورهای گوناگون به ویژگی‌های مثبت بانکداری اسلامی توجه ویژه‌ای پیدا کنند.

قال تعالی فی محکم کتابه الکریم:

"یمحق الله الربا و یربی الصدقات و الله لا یحب کل کفار اثمین. ان اللذین آمنوا و عملوا الصالحات و اقاموا الصلوه و اتوا الزکاه لهم اجرهم عند ربهم و لا خوف علیهم و لا هم یحزنون. یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و ذروا ما بقی من الربا ان کنتم مؤمنین. فان لم تفعلوا فاءذنوا بحرب من الله و رسوله و ان تبتم فلکم رؤوس اموالکم لا تظلمون و لا تظلمون" (۲۷۵ تا ۲۷۹، سوره مبارکه بقره، قرآن کریم)